

ԽՄԲԱԳԲԱԿԱՆ

Դիտարկումներ Ներկայի Ներածականի շուրջ. Մաս Բ

31

Մարտի, admin
2022

**Դիտարկումներ Ներկայի Ներածականի շուրջ.
Մաս Բ**

Ո՞վ է բարձրացնելու մեր դրոշը:

Պատմության ընթացքում մեր հայրենիքին տիրացած օտարները մեզ ենթարկեցնելու հարցում ընկալել են կարևորը: Կասեցնել հայոց անկախ պետականությունը

պարբերաբար վերակենդանացնող երեք հիմնական ուժերի վերաբերման գործընթացը: Այդ ուժերը նաև հաստատուն շարժ են ապահովել հայոց անկախ պետականության զարգացման համար՝ ունենալով միմյանց փոխլրացնող գործառույթներ: Նրանց գործունեության հիմքում ընկած է եղել մեկ հիմնական կիրառական սկզբունք. կազմակերպում: Սկզբունքները պետք է դիտարկել իրենց ամենալայն իմաստներով հանդերձ: Կազմակերպումը ընկած է եղել հասարակական-քաղաքական շրջանակի ուսերին: Նրանք նաև կրել են գաղափարական հենքն ապահովելու գործառույթ: Այս խմբի մեջ է ամբողջացել հայ հասարակության կառավարչական և մտավորական ներուժը: Իշխանության համակարգի ներկայացուցիչներ հանդիսացող ազնվականությունից մինչև ժամանակակից քաղաքական շրջանակներ, մտավորականության «դաս»-ին պատկանող առաջին գրիչներից ու հոգևորականներից մինչև գիտակրթական-մշակութային ոլորտի լուսավորյալներ պարբերաբար լծվել են տարբեր անկյուններից հայոց անկախ պետականությունը վերածնելու և հզորացնելու գործին: Այս ուժը պայմանականորեն դարձել է մեր մարմնի գլուխը: Մյուս երկու կարևոր ուժերը գործնականում ապահովել են «զիշի» առաջ բերած ծրագրերի իրականացումը: Նրանցից երկրորդը մեր հավաքական բռունքը է: Ուժ,

որի հիմքում կանգնել էն բանակայինները՝ բարի ամենալայն կիրառմամբ: Նրանց շարքերում հաճախ տեսել ենք աշխարհազորայինից մինչև կադրային զինվորականի: Առաջին երկու շարժիչ ուժերի զարգացումն ապահովել էն տնտեսական ճակատի ներկայացուցիչները: Դատարկ գրանց լեցուն պահելու ձգտումը հաճախ է «անվտանգության բարձիկի» դեր խաղացել: Այս երեքը միասին հիրավի լուծել էն համազգային մասշտաբների խնդիրներ: Նրանց հաջողվել է ձևավորել հավաքական շահ, որը մղիչ հոսանքի պես առաջ է տարել հայ հասարակության բոլոր շերտերին: Նրանց հավաքական կերպարների մեջ կարելի է տեսնել մեզ հայտնի հայոց մեծ ու փոքր առաջնորդներին: Մարդկանց, որոնցից յուրաքանչյուրն իրեն բաժին հասած ճակատում ծավալել է իր և հայ հանրության շահերի սպասարկման համար անհրաժեշտ գործունեություն: Նրանք են բարձրացրել մեր դրոշը՝ առաջնորդելով մեզ: Եվ նրանք են, որ բարձրացնելու են մեր դրոշը:

Ի՞նչ է եղել դրոշակակիրներին:

Երբեմ մեզ տիրացած օտարները ժամանակ առ ժամանակ պայքարել են այս երեք ուժերի դեմ: Փորձել են կասեցնել Նրանց հավաքական ամբողջությամբ գործելու ձգտումը: 1915 թ.-ից հետո պարզ դարձավ, որ անզամ

ոչնչացման սպառնալիքն անարդյունք է, եթե հայության շարքերում դեռ ծլում են այդ ուժերի սերմերը։ Ուրեմն, նպատակն ավելի քան հստակ է։ Ինչո՞ւ փորձել անարդյունք ոտևատակ անել մի ամբողջ ազգ, եթե կարելի է խեղել այդ նույն ազգը հաստատուն պահող ուժերին և Ենթարկեցնել ազգին։ Գաղափարական «...իզմ»-երի ալիքներից մինչև սեփական շահը գերադասելու հրամցված արժեքները ժամանակի ընթացքում տվել են սպասված արդյունքներ։ Գոնե այսպես են կարծել նույն օտարները։ Բազմաթիվ են օրինակները։ Սելևյան ուժերով հայոց անկախ պետականությունն ավիրած Արտաշեսից մինչև խաչակիրների բարեգրությունը շահած Կիլիկիայի Լոռնը։ Միևնույն ժամանակ, որքան ել տարօրինակ է, նույն Արտաշեսն է, որ դարձել է Տիգրան Ծնած անկախ Հայաստանի վերածնունդի կերտողը։ Նույն Լոռնն է, որ տարածաշրջանի հզոր տերության՝ Կիլիկյան հայոց թագավորության, հիմնադիր արքան է հանդիսացել։ Ուստի, ակնհայտ է, որ օտարների ներմուծած արժեքների արդյունքում հայոց դրոշակակիրների հետընթացը չի հանգեցրել այդ ուժերի իսպառ ոչնչացմանը։ 1045 թ.-ից հետո 873 տարով լայն թափ առած այս գործընթացը Հայկական լեռնաշխարհում միևնույն է չի ավարտվել օտարի մշակած սցենարով։ Մեզանում կրկին ի հայտ են եկել դրոշակակիրներ և բարձրացրել մեր դրոշը։ Ուրեմն, ո՞րն է գլխավոր հարցը։ Մի բան, որը ոչ միայն մենք ենք

բարձրաձայնում, այլև նաև՝ նույն օտարները: Մենք. թե ինչու դրոշակակիրների կերտման ու կայացման գործընթացում չկա կանխատեսելի, որակական ու թվական անհրաժեշտ կազմի շարունակականություն: Օտարները. թե ինչու, թեկուզ մեկընդմեջ, ի հայտ են գալիս բոլոր ծրագրերը խաթարող դրոշակակիրները: Երկու կողմերի հարցադրումների մեջ ընդհանուրն այն է, որ զարգացումներից անկախ դրոշակակիրները հայտնվում են: Ուստի, գլխավոր հարցը ոչ թե նրանց բացակայության, այլ՝ ժամանակի շղթայի մեջ անհրաժեշտ թվակազմով, որակով և պարբերականությամբ մեր հասարակության մեջ չհայտնվելու մեջ է: 100-ամյակը մեկ առաջնորդների սպասելիս մենք շատ զոհողություններ ենք տալիս: Այդ զոհողությունները հաճախ հանգեցնում են անդառնալի հետևանքների, որոնք անասելի և սպազմում են մեր հավաքական հնարավորությունների պաշարը: Այդ կերպ հաճախ անլուծելի խնդիրներ ստեղծելով ապագայի դրոշակակախրների համար: Ուստի, գլխավոր հարցի լուծումը մեր հեռանկարի առումով ավելի առաջնային է, քան մեզ հայտնի մնացած հարցերը միասին վերցրած: Մեզ անհրաժեշտ է երեք ուժերի դրոշակակիրների անդարձ վերաբերություն համակարգ, որի հիմքում պետք է լինի սեփական դրոշը գործնականում բարձր պահելու կարողությունը, այլ ոչ թե պատրաստակամությունը:

Խմբագրական – Միեր Յովհաննիսյան